

Barnbokslut 2024

Grundskolenämnden

2025-01-03

Innehåll

1	Barnbokslut 2024.....	3
1.1	Inledning.....	3
1.2	Sammanfattning	3
1.3	Summering av föregående års utvecklingsområden och insatser	4
1.4	Utveckla metoder för barns delaktighet.....	4
1.5	Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor	6
1.6	Identifiera och använda metoder för barns delaktighet som är anpassade utifrån barns olika förutsättningar	8
1.7	Säkerställa samverkan kring barnrätt.....	12
1.8	Säkerställa insatser för placerade barns rätt till utbildning	13
1.9	Höja valdeltagandet till Ungdomsfullmäktige.....	13
1.10	Fortsatt utvecklingsarbete.....	13

1 Barnbokslut 2024

1.1 Inledning

Sedan år 2020 är barnkonventionen lag i Sverige. Flera bestämmelser i skollagen (2010:800) har införts med grund i barnkonventionen, bland annat gällande barnets rätt att uttrycka sin åsikt samt att barnets bästa ska vara utgångspunkt för all verksamhet. Barnkonventionen består av 54 artiklar som tillsammans utgör en helhet, med fyra grundprinciper som resterande artiklar ska läsas utifrån. De grundprinciper som åsyftas är; artikel 2 (principen om icke-diskriminering), artikel 2 (barnets bästa), artikel 6 (barns rätt till liv, överlevnad och utveckling), samt artikel 12 (barns rätt till delaktighet).

År 2020 gav kommunfullmäktige, kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan. I samband med detta fick även stadens nämnder i uppdrag att årligen sammanställa verksamhetens resultat som berör barn i ett barnbokslut. Syftet med barnbokslutet är att det ska fungera som ett underlag och stöd för förvaltningar i arbetet med att tillgodose barns rättigheter utifrån barnkonventionen.

Grundskolenämndens verksamhet riktar sig mot barn och ungdomar och att tillgodose deras rätt till utbildning och kultur. Det finns således många beröringspunkter mellan nämndens grunduppdrag och de strategier som ingår i stadens barnrättsplan. I detta bokslut presenteras exempel på sådant som grundskoleförvaltningen arbetar med utifrån Göteborgs stads barnrättsplan. Urvalet består av exempel från såväl nämnd, central förvaltning som skolor, men med särskilt fokus på resultat och strukturer för att främja barns rättigheter.

1.2 Sammanfattning

Under år 2024 har grundskoleförvaltningen arbetat med en rad insatser i syfte att stärka barns rättigheter och agera utifrån barns bästa. Förvaltningen har på olika sätt arbetat för att göra barn mer delaktiga i bland annat skolenhetsförändringar, där ett sjunkande elevunderlag innebär att dialogen kommer bli ännu viktigare framgent.

Barns rättigheter påverkas av olika livsvillkor och i stadens socioekonomiskt svagare områden finns sämre förutsättningar för barn att lyckas i skolan. Förvaltningen står fortfarande inför en stor utmaning gällande pedagogisk segregation och har under året utfört en rad insatser för att den ska vända. En del, är att möta kompetensförsörjningsbehovet, vilket generellt har förbättrats sedan föregående år. Skolorna har rekryterat fler legitimerade lärare och störst förändring gäller för andelen behöriga lärare i skolor med högt socioekonomiskt index, där andelen legitimerade lärare har ökat.

Flertalet undersökningar visar att många barn idag har sämre läsförmåga och läsförståelse. Utifrån detta har specialpedagoger och speciallärare under hösten 2024 fått kompetensutveckling gällande läsning.

Inför läsårsstart 2024, startade Göteborgs Stads första resursskola, Kannebäcksskolans resursskola 1–9 i utbildningsområde Sydväst. I oktober 2024, beslutade nämnden att starta ytterligare två resursskolor i utbildningsområde Nordost, respektive utbildningsområde Centrum. Nämndens ambition är att det ska finnas en resursskola i varje utbildningsområde.

1.3 Summering av föregående års utvecklingsområden och insatser

Tabellen nedan visar ett axplock av de insatser som gjordes föregående år.

Utvecklingsområden	Insatser	Koppling till insatser i barnrättsplanen
Öka elevers delaktighet och inflytande	- Framtagning av stödmaterial och riktade utbildningsinsatser till skolor. - En gemensam anvisning för elevers delaktighet vid nybyggnation och utveckling av skolmiljöer tillsammans med stadsfastighetsförvaltningen togs fram.	1.3
Öka delaktighet på likvärdiga villkor, motverka pedagogisk segregation	- Stadenövergripande utbildningar utfördes för att utveckla kunskapen om särskilt stöd. - Förvaltningen hade ett särskilt fokus på den lokala skolpliktsbevakningen. - Implementering av digitalt bildstöd gjordes. - Pilotprojekt Nordost startades upp för att öka elevernas måluppfyllelse - En utredning kring ett extra skolår startades upp/genomfördes	2.1
Anpassa metoder för barns delaktighet utifrån olika förutsättningar	- Distansundervisning som särskilt stöd påbörjades.	2.2
Säkerställa samverkan kring barnrätt	- Förvaltningens barnrättsgrupp tog fram en anvisning för att kunna göra bedömningar av barns bästa.	2.3
Tillse placerade barns rätt till utbildning	- I syfte att öka samarbetet med Socialtjänsten kring placerade barn, upprättades en arbetsgrupp under 2023.	3.3
Höja valdeltagandet till ungdomsfullmäktige	- Grundskoleförvaltningen samverkade med andra förvaltningar i staden för att kunna höja valdeltagandet till ungdomsfullmäktige. - Röstberättigade barn fick information om valet hemskickat.	3.4

1.4 Utveckla metoder för barns delaktighet

Riktlinje för delaktighet och inflytande för elever och vårdnadshavare

Inom ramen för arbetet med riktlinjen, har en dialogmodell, kallad dialogskolor, permanentats. Ett antal skolors lokala forum för inflytande, som elevråd och föräldraråd, används av förvaltningen för frågor när huvudmannen behöver perspektiv från elever och vårdnadshavare. Under året har forumet använts för besvarande av en motion, i arbetet mot begränsande könsnormer och i revidering av de trygghetsenkäter som många skolenheter använder.

Förvaltningen ser att arbetssättet som innebär en involvering av elever och vårdnadshavare, ytterligare behöver stärkas och synliggöras under kommande år.

Grundskoleförvaltningen har under 2024 fortsatt stödja skolornas arbete med formellt elevinflytande i form av elev- och klassråd och elevskyddsombud. Detta genom spridning av stödmaterial, en fortbildningsinsats för elevråds- och elevskyddsombudsansvariga vuxna samt genom nätverksträffar där medarbetare med ansvar för elevrådet på sin skola, träffas, lär, utvecklas och delar erfarenheter. Framgent behöver insatserna utvärderas och förvaltningen behöver få en bild av vad insatserna ger för effekt.

Barns delaktighet vid skolenhetsförändringar och nybyggnation

Vid utredning av skolenhetsförändringar har förvaltningen fortsatt informera och föra dialog med berörda elever och vårdnadshavare. Även nämnden har mött vårdnadshavare och kommer fortsätta göra så vid utredningar av större skolenhetsförändringar som bedöms få en stor påverkan på elever och vårdnadshavare. Dessa förändringar uppfattas ofta som negativa för barn och vårdnadshavare men förvaltningen bedömer det nödvändigt att bygga bärkraftiga skolenheter för att kunna skapa kvalitet för elever i Göteborgs kommunala grundskolor. Befolkningsutvecklingen kommer ge ett minskat elevunderlag, vilket innebär att kommunikationen och dialogen med medborgare avseende grundskolenämndens planeringsförutsättningar kopplat till ett minskat elevantal, blir betydande framöver. Att skapa förståelse för utmaningen och skapa förutsättningar för ett aktivt samspel med medborgare och civilsamhället, kan ge möjlighet att vara en del av samhällsutvecklingen. I ett sådant arbete kommer barns perspektiv vara viktiga att omhänderta.

Förvaltningen har genom medskapande metoder involverat elever i utformning av framtida skolgårdar. Detta bidrar till större förståelse för elevernas tankar och behov och blir en del av förvaltningens behovsbeskrivning. Elever har även deltagit i arbetet gällande konstnärlig utsmyckning i samband med nybyggnation. Framöver behöver en fortsatt utveckling ske avseende elevers delaktighet i mindre byggprojekt samt projekt som rör anpassad grundskola. Utmaningen ligger i hur förutsättningar för elevers delaktighet ska kunna skapas, då de flesta projekt ofta står för en tidsmässig utmaning. Eftersom byggprojekt ofta är långa, är det inte alltid samma elever som har varit involverade som får se resultatet. Därför bör en löpande återkoppling initieras i längre byggprojekt, så involverade elever får ta del av vad som händer i arbetet med byggnationen.

Utveckla metoder för barns delaktighet för Kulturskolan och Kultur i skolan

Under 2024 genomförde Kulturskolan ett praktisknära utvecklingsprojekt i samverkan med Göteborgs universitet som handlade om att utforska vad kvalitet är i kulturskolans kontext. En av projektets viktigaste slutsatser var att kvalitetsnormer kontinuerligt behöver diskuteras och revideras av de som är i verksamheten snarare än att vara ett instrumentellt mål som verksamheten ska styras efter. Kvalitetsdialoger genomfördes med barn och unga i form av fokusgruppsamtal, vilket var mycket uppskattat. Projektet visade att samtal i den här formen kan vara ett sätt att säkerställa barns och ungas rätt till delaktighet i frågor som berör dem. Kultur i skolan, som är ett komplement till skolans uppdrag, ser inför nästa år ett behov av att låta elever aktivt delta i utvärderingar av olika kulturaktiviteter samt tillskapa referensgrupper där elever deltar.

1.5 Identifiera hur den egna verksamheten påverkar barns rättigheter utifrån barns olika livsvillkor

Pedagogisk segregation

I stadens socioekonomiskt utsatta områden finns sämre förutsättningar för barn att lyckas i skolan. Det handlar om faktorer som vårdnadshavares utbildningsnivå, språkkunskaper, ekonomi, arbete och trångboddhet. Behörigheten till nationellt program för elever i utbildningsområde Nordost är ungefär hälften så hög som i övriga utbildningsområden. Kunskapsresultat för eleverna i övriga årskurser har i hög grad en negativ utveckling.

Skolans kompensatoriska uppdrag handlar om att möjliggöra skolframgång trots sämre förutsättningar. Utifrån detta är resursfördelningsmodellen viktad för att kompensera, men denna compensation får inte (full) effekt om den istället används för att bekosta överkapacitet av elevplatser i områden där elevantalen är lägre än tillgänglig kapacitet.

Pilotskolor Nordost

Pilotskolor Nordost är ett utvecklingsprojekt som syftar till att minska pedagogisk segregation, i syfte att tillse att alla elever får en likvärdig och kvalitativ utbildning, vilket ökar deras chanser att nå gymnasiebehörighet. Projektet fokuserar på att utveckla nya och effektiva metoder gällande stöd och styrning gentemot skolor i socioekonomiskt utsatta områden, med målet att förbättra skolornas förutsättningar och i förlängningen elevernas resultat.

Projektet, som pågår i fyra år, har under sitt första år fokuserat på orienterings- och förberedande arbete, vilket har lett till insikter om vikten av tvärfunktionellt samarbete och projektberedskap. Behovskartläggningar tillsammans med deltagande pilotskolor har identifierat ett antal utvecklingsområden, däribland rekrytering och kompetensförsörjning, studie- och yrkesvägledning samt svenska som andraspråk. Ett samarbete med Göteborgs universitet har etablerats för att stödja projektet och öka förståelsen för att skapa en likvärdig skola.

Kompetensförsörjning avseende pedagogisk segregation

Möjligheten att möta kompetensförsörjningsbehovet har generellt förbättrats sedan föregående år. Skolorna har rekryterat fler legitimerade lärare i förskoleklass, i låg- och högstadiet samt i fritidshem. Trenden med större andel legitimerade lärare fortsätter i hela förvaltningen, såväl inom låg- mellan som i högindexskolor. Störst förändring gäller för andelen behöriga lärare i skolor med högt socioekonomiskt index, där andelen legitimerade lärare har ökat från 81,6 procent år 2021 till 87,6 procent år 2024. I hela förvaltningen är andelen legitimerade lärare 91,7 procent. Skillnaden mellan hög- och lågindexskolor har stadigt minskat från knappt 9 procentenheter år 2021 till 5 procentenheter år 2024.

Andelen legitimerade lärare i fritidshem i högindexskolor år 2024 är lägre jämfört med år 2023, men högre än 2021 och 2022. Antalet med befattningen lärare i fritidshem, i skolor med högt socioekonomiskt index är förhållandevis låg, vilket medför att små förändringar i antal ger stora förändringar procentuellt sett. Det är dock mycket viktigt

att fortsätta rekrytera och också ge erfarna fritidsledare möjlighet att utbilda sig vidare till lärare i fritidshem.

Nyexaminerade lärare erbjuds i högre grad tjänster i skolor med högt socioekonomiskt index och därför är en god introduktion av största vikt. Arbetet med en förvaltningsgemensam introduktion med utbildningstillfällen för både mentorer och adepter har börjat befästa sig och upplevs som positiv. Den positiva utvecklingen generellt och specifikt i skolor med högt socioekonomiskt index, ger förutsättningar för minskad pedagogisk segregation. Skolorna behöver dock fortsätta att utveckla arbetet ytterligare med att organisera verksamheten så att den legitimerade läraren också är behörig i det/de ämnen som hen undervisar i. Det är också allt viktigare att vara en attraktiv arbetsgivare för förvaltningens lärare för att minska personalomsättning och skapa en kontinuitet för eleverna. Legitimationsgrad är inte enskilt ett mått på kompetens utan erfarenhet behöver också beaktas för en verksamhet med god kvalitet.

Skolpliktsbevakning

Grundskoleförvaltningen har fortsatt sitt utvecklingsarbete inom skolpliktsbevakning för att fler barn ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd. Förvaltningen har uppdaterat sina anvisningar för lokal och central skolpliktsbevakning samt genomfört insatser för information och utbildning för att dessa ska vara kända i verksamheten.

Grundskolenämnden har reviderat riktlinjerna rörande skolplikt vid elevs längre utlandsvistelse och höjt kraven för att en elevs skolplikt ska upphöra. Ett IT-stöd som förväntas underlätta handläggning och framtagandet av statistik har upphandlats och ska införas under 2025.

Simundervisning

Grundskoleförvaltningen konstaterade i början av år 2023, efter en genomlysning, att den tillgängliga simundervisningen endast delvis fördelades efter elevernas behov. Simkunnigheten i socialt utsatta områden var fortfarande undermålig, vilket lett till sämre måluppfyllelse i idrott och hälsa. Simundervisning såväl genom Simlyftet som i egen regi påbörjas senare än i riket totalt sett, och senare än vad Skolverket rekommenderar. Detta, i kombination med frånvaron av repetition och upprätthållande över tid, har troligen försvårat för elevers möjligheter att förvärva en stabil simkunnighet. Dessutom har simundervisning oftast bedrivits på tider som krockat med ordinarie schema vilket kan försämra möjligheterna till måluppfyllelse i övriga ämnen.

Mot bakgrund av genomlysningen avsatte grundskoleförvaltningen under hösten 2024 statsbidragsmedel för att värna simundervisningen i de yngre åldrarna för elever i skolor med utmaningar kopplade till socioekonomi. Tanken är att ge eleverna en stabil grundläggande simfärdighet i tidiga åldrar och därmed minska risken att behöva kompensande simundervisning på mellan- och högstadiet. 15 skolenheter omfattas av en särskild satsning där elever i förskoleklass och årskurs 1 får simundervisning av grundskoleförvaltningens egna simlärare. Övriga elever med behov av simundervisning hänvisas fortfarande till Simlyftet.

Simsatsningen har fallit väl ut under höstterminen. Förvaltningen bedömer att de flesta elever kommer att nå en stabil simkunnighet efter två läsår med regelbunden träning, och därefter endast kommer att behöva repetition i form av färdighetsträning ett par

gångar per läsår. Skolorna behöver utifrån tillsynsansvaret bemanna transport, tid för omklädning och undervisningstiden i simhallen vilket är en utmaning.

Ett villkor för att kunna erhålla statsbidraget för utökad timplan i årskurs 1 är att schemalägga simningen på extra idrottstid utöver den ordinarie undervisningstiden. Även detta har varit svårt att lösa för några skolenheter. Det är först efter flera läsår som simundervisningen kommer att ge synbara effekter på elevernas betyg, eftersom satsningen byggs underifrån och det är först i årskurs 6 som eleverna får betyg i idrott och hälsa och andra ämnen. Därmed behöver förvaltningen och berörda skolenheter ha lång framförhållning i arbetet och säkra finansiering, logistik och hållbar bemanning och simhallskapacitet över tid.

Ett extra skolår

På uppdrag av grundskolenämnden initierades 2023 ett arbete kring elever som gått ur årskurs 9 utan fullständiga betyg och som eventuellt skulle kunna nå gymnasiebehörighet tack vare extra skolår efter årskurs nio, enligt 7 kap. 15 § skollagen.

Under arbetets gång intervjuades elever som gått ett extra skolår efter årskurs 9 och som nu går på IMS (Språkinträdning), elever som inte fått möjlighet att gå ett extra år och som nu går på IMA (Individuellt alternativ), rektorer och mentorer på IM (individuella programmen) och rektorer inom grundskoleförvaltningen.

De sex eleverna som intervjuades var i huvudsak samstämmiga i sina reflektioner över hur de upplevde det extra skolåret efter årskurs 9 och det som sedan följde i deras skolliv. Eleverna uttryckte att det extra skolåret inte gav något extra när det gällde behörighet. I efterhand önskar de att de inte gått det extra skolåret. Eleverna gav uttryck för att det är viktigt att känna att man ”kommer vidare” och att det hela tiden behöver finnas en känsla av ”framåtrörelse”. Vidare menade eleverna att de får ett gott stöd av lärarna på IM och att de är besvikna på den utbildning de fick i grundskolan. Arbetsgruppens ståndpunkt blev att inte rekommendera ett eller några få sätt som Göteborgs stad generellt skulle kunna organisera för elever som väljer rättigheten att gå ett extra år efter årskurs 9. Däremot såg gruppen att det finns flera saker som är viktiga för att det extra året ska kunna fungera för eleven och där förvaltningen kan ge stöd till rektor inför beslut och organisering. På den centrala förvaltningen har därför en tydligare stödstruktur formats, bestående av några tjänstepersoner med olika funktioner och kompetenser.

1.6 Identifiera och använda metoder för barns delaktighet som är anpassade utifrån barns olika förutsättningar

Processen särskilt stöd och distansundervisning som en form av särskilt stöd

Flertalet undersökningar visar att många barn idag har sämre läsförmåga och läsförståelse. Det finns många olika orsaker till detta, men en viktig del för förbättring, är repeterande lästräning men också att optimala läsmetoder används. Utifrån detta har specialpedagoger och speciallärare under hösten 2024 fått kompetensutveckling gällande läsning.

Det sedan tidigare pågående arbetet med implementeringen av bildstödet *Widgit Online* fortsätter. Programmet finansieras centralt och syftet är ökad delaktighet på

likvärdiga villkor. Samtliga skolor har tillgång till bildstödet och under året har antalet konton för både personal och elever utökats. Alla elever kan genom *Widgit Online* få stöd i kommunikation, både att ta in och bearbeta information, med det är också ett hjälpmedel med syfte att öka elevers delaktighet i undervisning, utredningar och utvärderingar av till exempel åtgärdsprogram.

Under höstterminen 2024 har samtliga rektorer och biträdande rektorer deltagit i en kunskapssatsning för att bredda kompetensen kring problematisk skolfrånvaro och skapat en gemensam kunskapsbas utifrån forskning och beprövad erfarenhet med syfte att lägga en bra grund i implementering av nya stödstrukturer. Det finns fortsatt områden att omhänderta, däribland fortsatt implementering av frånvaroprocessen samt arbete utifrån hemkommunsansvaret kring elever med skolgång i annan kommun samt friskolornas förfrågan om stöd gällande samordnade insatser vid anmälan av frånvaro till hemkommun.

Grundskoleförvaltning har identifierat ett behov av att kunna erbjuda stöd för elever som inte kan nå målen med utbildningen i ordinarie skolform. I augusti 2020 kom en lagändring som innebar utökade möjligheter att använda distansundervisning som särskilt stöd för elever som inte kan delta i ordinarie undervisning på grund av medicinsk, psykisk eller social problematik. Under våren 2023 ansökte förvaltningen om tillstånd hos Skolinspektionen och i oktober samma år godkände Skolinspektionen ansökan. En projektgrupp tillsattes för att arbeta med att förverkliga intentionerna i ansökan. Från höstterminen 2024 har verksamheten startat. Femton elever med problematisk skolfrånvaro, i årskurs 6–9, har beslut om distansundervisning som särskilt stöd och undervisas i flertalet ämnen. Möjligheten att nu kunna erbjuda utbildning med distansundervisning som särskilt stöd är ytterligare ett verktyg som rektorer kan tillämpa för att kunna ge fler elever rätt till utbildning. Inför vårterminen 2025 kommer ytterligare fem elever kunna erbjudas distansundervisning som särskilt stöd. Eftersom det tidigare inte erbjudits den här formen av särskilt stöd utvecklas undervisningen successivt för att kunna erbjuda rätt stöd med syfte att stötta elevernas lärande. Ett viktigt arbete framöver kommer vara att, kontinuerligt ta tillvara den återkoppling verksamheten får från elever och vårdnadshavare för att forma undervisningen och stödet framåt. Verksamheten arbetar på olika sätt för att varje elev skall få komma till tals i undervisningsnära frågor. Fokus i verksamheten är att se till elevernas bästa, vilket avgörs i varje enskilt fall och med hänsyn till barnets egen åsikt och erfarenhet.

Resursskola

I december 2022 beslutade grundskolenämnden om grundläggande principer för en hållbar skolorganisation. En av principerna var att införa resursskolor i varje utbildningsområde och avveckla centrala särskilda undervisningsgrupper (SU-grupper nivå 2 och 4). En resursskola är en skolenhet för elever i behov av omfattande och varaktigt särskilt stöd. En placering i resursskolan ska grundas på elevens behov och det är eleverna med störst behov som ska prioriteras till platserna.

Grundskoleförvaltningen har som ambition att på sikt tillhandahålla resursskola i varje utbildningsområde. Inför läsårsstart 2024, startade Göteborgs Stads första resursskola, Kannebäcksskolans resursskola 1–9 i utbildningsområde Sydväst. I oktober 2024,

beslutade nämnden att starta ytterligare två resursskolor i utbildningsområde Nordost, respektive utbildningsområde Centrum.

Elevhälsans uppdrag

Den centrala elevhälsan arbetar med att stötta skolorna kring elevhälsans roll i skolans systematiska kvalitetsarbete samt samordnar elevhälsans professioner med syfte att skapa en större likvärdighet. Förra året hade kuratorerna temat ”Barn som rättighetsbärare” i sin professionsutveckling. Förvaltningen har arbetat med att öka kunskapen gällande barnkonventionen och barnkonsekvensanalyser, men arbetet med att öka kunskap om dessa frågor, behöver i större utsträckning riktas gentemot rektorer, biträdande rektorer, elevhälsopersonal, pedagoger och skolpersonal.

En ökad omsättning av elevhälsopersonal ses på skolorna, vilket påverkar kontinuiteten, men även barns tillgång till elevhälsans olika professioner. Som ett led i ökad omsättning skickas avgångsenkäter till den som slutar för att fånga upp hur elevhälsan kan behålla personal och resultatet analyseras tillsammans med förvaltningens HR-avdelning.

Skolsociala team

Olika skydds- eller riskfaktorer som finns i familj och närsamhälle påverkar barns möjlighet att lyckas i skolan. En god samverkan mellan olika verksamheter kan bidra till att skolsituationen fungerar, trots utmaningar. Skolsociala team syftar till att stärka det sociala arbetet kring en elev eller en grupp av elever samt vårdnadshavare, genom ett strukturerat tvärprofessionellt samarbete i ett utsett team, bestående av medarbetare från skola och socialtjänst. I Göteborg finns i dagsläget skolsociala team i alla stadsområden. Lokala team kopplade till specifika skolor återfinns i Nordost och Sydväst. I Centrum och Hisingen finns centrala team. Arbetet befinner sig i en uppstarts- och utvecklingsfas. Det finns ett stort intresse, inte minst politiskt, för utökad samverkan mellan skolan och socialförvaltningarna. Den nya socialtjänstlagen medför ett ökat intresse för skolans arena, då det är en plats där unga samlas och som då blir intressant för ett främjande och förebyggande arbete. Samtidigt finns stora behov av ökad undervisningskvalitet för bättre måluppfyllelse, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden, vilket gör att skol- och undervisningstiden behöver fredas från andra aktörers initiativ. Före och efter skoltid, i anslutning till skoldagens början och slut, finns både behov och möjligheter att arbeta med barn och unga och nyttja skolan som plats.

Det kan konstateras att det finns höga ambitioner kring en fördjupad samverkan mellan myndigheter utifrån barnets bästa. Samtidigt är regelverk utformade efter tydliga gränser mellan verksamheter, och utifrån en annan samhällskontext. Behoven av tvärssektoriell samverkan utifrån sociala och brottsförebyggande insatser har ökat, där grundskoleförvaltningen ser att elevers och familjers behov behöver mötas upp i större utsträckning. Det kan leda till att enskilda chefer eller medarbetare gör pragmatiska vägval utan full klarhet kring juridiska aspekter. För att i möjligaste mån undvika att målkonflikter skjuts ned till de praktiker som verkar närmast barn och familj, behöver berörda förvaltningar ta ett gemensamt grepp som möjliggör en säkerhet kring korrekt agerande.

Tillgängliga lärmiljöer

Utvärderingen av grundskoleförvaltningens riktlinje för tillgängliga lärmiljöer visar att beslutet att anta riktlinjen har skapat ett tydligt fokus på att förbättra lärmiljöerna för alla elever. Dessutom möjliggjorde medel ur kompletteringsbudgeten år 2022 projektet "Tidiga insatser och tillgängliga lärmiljöer" ett samarbete med en forskare som bidragit till att stärka arbetet med kompetensutveckling och ge det en vetenskaplig grund. Arbetet har fortgått och flera insatser har genomförts. En betydande del har varit att skolledare, lärare och annan skolpersonal har fått möjlighet att utveckla sin kompetens inom området. I utvärderingen framkommer att det som försvårat genomförandet är tecken på otydlig styrlogik och otydlighet i systematiken för ansvar, roller, tidssättning och uppföljning. Viktiga delar av riktlinjen regleras i andra styrande dokument, vilket ökar administrationen, gör det svårt att prioritera och påverkar förutsättningarna för att få ordentligt genomslag. Även otydligheter i centrala elevhälsans styrning, ledning och ansvar i omhändertagande av strategierna är exempel på faktorer som försvårat implementeringens genomslag och likvärdighet.

Rekommendationerna handlar om renodling av styrning inom området tillgängliga lärmiljöer, som är avgörande för att utvecklingsinsatserna ska få genomslag. Därefter pekar utvärderingen på några områden som är särskilt viktiga och behöver ansvarssättas för att arbetet med tillgängliga lärmiljöer ska komma eleverna tillgodo och inte ska tappa fart.

Utveckling inom anpassad grundskola

Under läsåret 2023/2024 genomfördes ett utvecklingsprojekt inom grundskoleförvaltningens anpassade grundskolor, med fokus på alternativ och kompletterande kommunikation (AKK). Projektet, som omfattade samtliga skolledare, lärare och elevassistenter, syftade till att öka personalens kunskap om hur man skapar en mer tillgänglig lärmiljö. En kartläggning i projektets inledning visade att personalens kunskap och användning av AKK var begränsad men att det samtidigt fanns ett stort intresse för att lära sig mer. Vid projektets avslut visade uppföljningen att användningen av AKK, särskilt tecken som stöd och digitala verktyg, hade ökat, vilket bidrar till en mer tillgänglig lärmiljö och ökad delaktighet för eleverna. Samtidigt framhölls behovet av fortsatt utbildning och stöd i utvecklingsarbetet. Parallellt har utbudet av digitala hjälpmedel för elever som behöver visuellt stöd utökats, med centralt finansierade verktyg som skapar en mer inkluderande lärmiljö och stärker elevernas möjligheter att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

Under 2024 har grundskoleförvaltningen utvecklat och genomfört en riktad värdegrundsbildning för personal inom den anpassade grundskolan. Genom att stärka jämlikhet, motverka fördomar och främja rättvisa förväntningar skapas en trygg och inkluderande miljö där elever får möjlighet att uttrycka sig, påverka sin vardag och delta på lika villkor. Med kompetent och medveten personal kan elever bemötas med respekt och ges möjlighet till verklig delaktighet. Målet är att tydligt integrera den anpassade grundskolans unika villkor och utmaningar i grundskoleförvaltningens ordinarie systematiska värdegrundsarbete. Genom detta, som omfattar alla skolformer och elevgrupper, strävar förvaltningen efter att främja en inkluderande skola för alla.

1.7 Säkerställa samverkan kring barnrätt

Skola som arena

Skola som arena är ett arbetssätt för att formalisera samverkan och öppna upp skolan som en mötesplats utanför skoltid. Arbetssättet utgår från barnens behov och syftar till att skapa mer jämlika uppväxtvillkor. Under 2024 har en ny överenskommelse tagits fram för arbetssättet mellan involverade parter vilket skapar goda förutsättningar för gemensamt ägandeskap och fortsatt utveckling av arbetet framåt.

SIP (samordnad individuell plan)

SIP är ett verktyg i samverkan utifrån ett familjecentrerat arbetssätt och som syftar till att tillgodose barns rätt till samordnade insatser. Grundskolenämndens SIP-arbete har blivit granskat av Stadsrevisionen som visade att nämnden delvis arbetar tillfredsställande med att tillgodose dessa barns rättigheter. Grundskoleförvaltningen bildade därför under 2024 en arbetsgrupp som gjorde en handlingsplan utifrån den kritik som nämnden fick. Under hösten 2024 påbörjades en skräddarsydd utbildningsinsats riktad till alla rektorer och biträdande rektorer inom grundskoleförvaltningen, där rättighetsperspektivet och barns delaktighet var utgångspunkt. Tonvikten i utbildningen låg på tidigt upptäckt, där skolledare har ett särskilt ansvar att upptäcka behov av att samordna insatser, kopplat till skolornas systematiska arbete kring exempelvis stadieövergångar, frånvaro och särskilt stöd.

Samverkan med Maskrosbarn

Professionsutvecklare för kuratorer och Maskrosbarn har genomfört två workshops med ungdomar, kuratorer och socialsekreterare från alla stadsområden. Samarbetet syftar till att förbättra arbetet kring orosanmälningar och att göra elever mer delaktiga i processen kring orosanmälningar. Under vårterminen 2025 kommer ett material tas fram, med filmer att visa i såväl klassrum som på APT, en checklista samt en barnrättsbox till elevhälsan.

Grundskoleförvaltningens barnrättsgrupp

Barnrättsgruppen har haft ansvar för att implementera grundskoleförvaltningens anvisning för bedömningar av barns bästa på de avdelningar/enheter där flest beslutsunderlag till grundskolenämnd skrivs fram. Därefter har såväl grundskolenämnd som förvaltning informerats. Barnrättsgruppen har vid två tillfällen introducerat anvisningen ytterligare samt gett konkret handledning

Barnrättsgruppen har under året, granskat och jämfört ett urval av tjänsteutlåtanden till nämnd, från perioden innan anvisningen, till perioden efter, gällande följsamheten till anvisningen och huruvida barns bästa skrivs fram. I tjänsteutlåtanden från 2023 belyses barn och konsekvenser för barn till viss del men i olika utsträckning och utan genomgående struktur, resonemang samt bedömning av barns bästa. Barnrättsgruppen ser att 2024 års tjänsteutlåtanden i högre grad följer anvisningens tre steg och att barn i större utsträckning lyfts fram som rättighetsbärare. Viktig utveckling framåt, är att fördjupa resonemang och avvägningar och än tydligare skriva fram slutliga bedömningar av barns bästa i beslutsunderlagen samt utveckla barnets perspektiv inom ramen för utredningar av klagomål.

1.8 Säkerställa insatser för placerade barns rätt till utbildning

Skolfam

Skolfam är en nationell förebyggande arbetsmodell för elever som bor i familjehem. I nuläget får 280 barn Skolfaminsats, vilket är fler än vid föregående mätning i maj 2024. Antal pågående ärenden har stadigt ökat under det senaste året, från 244 ärenden i oktober 2023, till 258 ärenden i februari 2024, till 269 ärenden i maj 2024 och slutligen 280 ärenden i oktober 2024. I oktober 2024 uppmättes en kö på 55 ärenden till Skolfaminsats/anpassad Skolfam. En ytterst liten förändring av antal ärenden i kö kan utläsas utifrån de senaste årens mätningar. Då ett stort antal nya ärenden ska startas upp i Skolfam under våren 2025 finns en förväntan att kön kommer att minska. Utöver Skolfam har omkring 10–15 barn med placering på SiS (Statens institutionsstyrelse), en förstärkt skoluppföljning av specialpedagog på enheten Skolfam.

1.9 Höja valdeltagandet till Ungdomsfullmäktige

Insatser gällande Ungdomsfullmäktige 2024

Grundskoleförvaltningen levererar information och inspiration till skolorna, i syfte att de ska kunna arbeta med valet lokalt. Detta sker bland annat genom utskick av information och material till kontaktpersoner och erfarenhetsutbyten. Fler digitala och fysiska klassrumsbesök och skolbesök av före detta ledamöter från ungdomsfullmäktige har erbjudits skolor i år jämfört med tidigare år. Målet och syftet med besöken är att informera om ungdomsfullmäktige och elevernas rätt att kandidera och rösta samt att inspirera till valstärkande arbete på skolorna. Grundskoleförvaltningen samverkar med andra förvaltningar i valet till ungdomsfullmäktige och under året har samverkan utvecklats.

Ungdomsfullmäktige avseende anpassad grundskola

I arbetet med att följa upp valdeltagandet till ungdomsfullmäktige har förvaltningen uppmärksammat att det finns ett demokratiskt underskott bland elever som går i den anpassade grund- och gymnasieskolan. Utifrån detta har aktiviteter och stöd tagits fram och detta år bjöds elever i anpassad grundskola och gymnasieskolan in till en demokratidag där eleverna fick lära sig om barns rättigheter och skapa och göra demokrati tillsammans, genom att bland annat rösta i valet till ungdomsfullmäktige. I syfte att involvera elever i anpassad grundskola arbetsmiljöarbetet, kommer en fortsatt utveckling av bildstöd behöva ske.

1.10 Fortsatt utvecklingsarbete

Förvaltningens verksamhetsplan för 2025 samlar de mest prioriterade utvecklingsområdena för förvaltningen. Här finns strategier och insatser som syftar till att utveckla verksamheten till gagn för barn och ungdomar i Göteborg. Förvaltningens verksamhetsplan bryts ner och konkretiseras till aktiviteter utifrån de olika organisatoriska delarnas uppdrag att bidra till en sammanhållen utveckling.

En av de viktigaste strategierna i verksamhetsplan 2025 är att motverka den pedagogiska segregationen i syfte att förbättra förutsättningarna för elever i *hela* staden att lyckas i skolan, en förlängning av barns rätt till utbildning. Rätten till utbildning är tätt förknippad med barns övriga rättigheter, då en avslutad grundskoleutbildning är en friskfaktor och ger bättre förutsättningar för ett liv fritt från våld, en bättre hälsa, en meningsfull fritid och större möjlighet till delaktighet